

Staksrode 1930-50

Staksrodes centrum med brugsforening, smedie og skole – ca. 1950.

Om denne pjece:

Med denne pjece vil vi fra lokalarkivets side forsøge at give en beskrivelse af Staksrode - som landsbyen så ud i perioden fra ca. 1930 til ca. 1950. De personer, der levede i ejendommene og huse- ne vil kun blive nævnt – historierne vil komme under byvandringen og ikke kun fra lokalarkivets side. Sammenlagt skulle byvandring og pjece gerne give et indtryk af det samfund som landsbyen dengang udgjorde. Så kan man selv drage sammenligninger og måske ud- drage en eller anden form for lære.

Pjecen skal altså ses som en del af en større helhed, idet den er lavet som supplement til et arrangement, hvor Barrit-Vrigsted Lokal- arkiv dels gennemfører en byvandring, hvor nogle barnefødte Staks- rodeborgere er konsulteret forud. Dels har man under selve byvan- dringen mulighed for at supplere hinanden med viden, erindringer og minder og fortælle om mennesker, bygninger og begivenheder fra barndommen i Staksrode. Endelig vil arkivet efter byvandringen invitere til en kop kaffe og beskuelsen af en mindre udstilling om Staksrode.

De lokalkendte personer, som vi har trukket på, er i første række Marie Pilskog, der er medlem af arkivet; men hun har hentet og suppleret sin egen viden fra en række Staksrodeborgere.

Årstallene, 1930 og 1950, skal opfattes meget "elastisk". I virke- ligheden kan man ikke sætte sådanne tidsgrænser. Folk flytter til og fra, de fødes, og de dør. Der kommer af og til nye ejere til husene, og en forretning eller håndværksvirksomhed bliver oprettet eller nedlagt. Der er altid tale om en vis udskiftning i et lokalsamfund; men i Staksrode måske ikke så meget som andre steder. Pjecens formål er at give et indtryk – ikke at være en fuldstændig beskrivelse – af livet i lokalområdet i nævnte periode.

Pjecens beskrivelse følger byvandringen, der går fra Staksrodevej 7 til Staksrodevej 35 med en lille afstikker hen ad Randvej. Beskrivel- sen skal i nogen grad betragtes som et forhandlingsoplæg – vi mod- tager meget gerne rettelser til de oplysninger, som vi har fundet frem.

Hvis man vil have flere detaljer om et enkelt hus og forfølge dets

specielle historie, kan vi i mange tilfælde hjælpe med yderligere oplysninger i lokalarkivet.

Vi er også interesserede i yderligere oplysninger om steder, begivenheder og personer med tilknytning til Barrit og Vrigsted sogne, og vi modtager gerne papirer og billeder, der illustrerer livet og forholdene i vort lokalområde.

Barrit-Vrigsted Lokalarkiv har åbent den sidste torsdag i hver måned fra kl. 19.00 – 21.00 – skoleferierne dog undtaget – eller efter aftale. Man kan henvende sig til Karsten Bjerreskov, tlf. 22 99 55 97 eller e-mail: karsten@bjerreskov.com og lave en aftale.

Staksrode 1930 – 1950

I perioden 1930 til 1950 så Staksrode noget anderledes ud, end det vi kender i dag. Landsbyen havde cirka samme størrelse; men den havde en infrastruktur, der ikke længere eksisterer. I det lille samfund havde man egen sognefoged, snefoged og brandfoged. Og der var flere mennesker! På gårdene var der karle og tjenestepiger, og der var børn. Der gik ca. 25 børn i Staksrode Skole omkring 1950. Arbejdslivet var også anderledes. Nogle af landsbyens beboere ernærede sig ved at arbejde i skoven i vinterhalvåret og som landarbejdere i sommerhalvåret; men det store flertal tjente deres brød ved at dyrke den jord, som man ejede – og for husmændenes vedkommende sædvanligvis en eller anden form for bibeskæftigelse. Lokalt mødtes man i Brugsen, hvor også ”forsamlingshuset” fandtes, og man mødtes hos købmanden og hos smeden. Og det var stort set også herfra, at man modtog den service og de ting, som man ikke selv kunne skabe. Resten ordnede man selv – eller i fællesskab.

Staksrode var, på trods af sin lidenhed, også kendetegnet ved et enormt fællesskab og sammenhold. Man var afhængig af hinandens hjælp og af at man gik sammen om tingene. Således havde man i en periode en fælles hesteforsikring og en fælles kreaturvægt. Oven i dette stod man også sammen om etableringen af brugsforeningen, frysehuset, vandværket og idrætsforeningen, hvor det oven i købet lykkedes for damerne at vinde et jysk mesterskab i håndbold.

Staksrodevej 7: Landbrug "Kirstinesminde".

Ejendommen blev ejet og drevet af Petra & Ole Gold fra 1923. De døde begge tidligt, så i 1954 overtog datteren og svigersønnen Anne og Egon Johansen ejendommen.

Staksrodevej 9: Landbrug "Karensminde"

Thomas Rasmussen Brund overtog ejendommen i 1920 og ejede den, til den blev overdraget til sønnen, Niels Børge Rasmussen Brund i 1954.

Familien Brund udlånte i 1940-erne og 50-erne græsarealer til byens aktiviteter. Således blev der både spillet håndbold og afholdt ringridningsturnering på gårdens jord. Staksrode havde et kvindehold i håndbold, der blev jyske mestre i 1947.

Staksrodevej 11:

Marie Christensen boede i huset indtil 1947, hvor smedens søn, Carl Jensen overtog det. Han boede her, medens han efter faderens død drev smedeforretningen på Staksrodevej 27 videre.

Staksrodevej 10: Landbrug "Kirstinelyst"

Ejendommen blev fra 1935 ejet og drevet af Anna & Arthur August Richard Sørensen Dam. Gården blev i 1965 overtaget af deres søn Thorkild Dam.

Staksrodevej 13: Landbrug "Rønsholtgård"

Ejendommen blev i perioden ejet og drevet af Frederik Nielsen, der havde købt den i 1929. Han overdrog den til sønnen, Gunnar Nielsen, omkring 1960.

Staksrodevej 15:"Petersminde" Købmandsforretning

H.J. Prebensen drev købmandsforretning herfra i over 40 år – fra 1907 til 1948. Til forretningen hørte også en Esso benzintank, og i et skur bag forretningen stod Staksrodes kreaturvægt. Efter Prebensen blev forretningen overtaget af Anders Andersen, der drev den indtil 1954. Så havde Bente Andersen forretningen i 3 år, hvorefter den blev købt af sognefoged Hans Dam, der lejede den ud til tidligere brugsuddeler Viggo Rieper.

Staksrodes købmandsforretning – ca. 1960

Staksrodevej 17: Landbrug ”Ellegård”

Gården blev fra 1922 ejet af Maren Nielsen, der i 1933 solgte til Laura og Rasmus Mikkelsen.

Staksrodevej 19: Landbrug og maskinstation ”Brixens gård”

Jens Nielsen Brixen købte gården i 1918 og ejede den til 1932 – deraf navnet på ejendommen. Han solgte til Just Marius Vinter Christensen, der drev gården i 17 år, for så i 1949 at sælge den videre til Jørgen Bentzen Skibsted. Denne startede på et tidspunkt en maskinstation på stedet.

Staksrodevej 21: Et hus opført 1921

Aage Jørgen Olesen boede i huset omkring 1930. Han solgte det i

Staksrodevej 23. Læg mærke til røret fra halmblæseren hen over gårdspladsen.

1931 til vognmand A.P. Andersen, der allerede i 1934 solgte videre til Vilhelm Gustav Arndt. I 1960-erne overtog sønnen, Gunnar Arndt huset.

Staksrodevej 23: Husmandssted

Stedet blev ejet af Jakob Jakobsen og blev på et tidspunkt overtaget af Anne og Christian Jakobsen.

Randvej

Randvej 23: Staksrode Skole

Jens Peder Mouritsen var lærer i Staksrode Skole fra 1888 og initiativtager til både Staksrode Brugsforeningen og Staksrode Vandværk. Det var også i hans embedsperiode, at man besluttede at erstatte den gamle skole på Randvej 21 med en ny. Frede E. Pedersen efterfulgte i slutningen af 1925 lærer Mouritsen, og han var ene-lærer i skolen indtil den blev lukket i 1956, men fortsatte sit virke i Barrit Skole til 1962.

Staksrode gl. skole - ca. 1920.

Staksrode ny skole ca. 1920.

Randvej 21: Staksrode gl. skole og bagerforretning

Staksrode gamle skole blev opført i 1859 og fungerede som skole til 1914, hvor den nye stod færdig på grunden ved siden af. S. Pedersen var enelærer fra 1861 til 1885, hvorefter N. Mølgaard overtog undervisningen af byens børn. Han blev i 1888 efterfulgt af J.P. Mouritsen.

Den gamle skole blev i 1915 solgt til sanglærer Poul Bang, der i 1928 solgte til Jørgen Peder Jacobsen. I 1932 købte Maren Høy huset og indrettede bageri og slikforretning. Bageriet blev videreført som bageriudsalg af den næste ejer Herman Alfred Hansen, der

havde huset fra 1932 til 1940. Ejler Johan Pedersen ejede herefter huset frem til 1951.

Randvej 30: Landbrug

Søren Høgh overtog ejendommen i 1927 og drev den indtil 1946, hvor han solgte til Peter Hansen. Denne solgte i 1956 videre til Anders Chr. Andersen

Randvej 19: Landbrug "Pederslyst"

Ejendommen blev ejet af Dorthea Laursen i perioden fra 1923 til 1945, hun var enke efter Peder Laursen. I 1945 overgik den til Laura Dorthea Ebbesen, der allerede i 1947 overdrog den til Svend Engelbrecht Pedersen.

Randvej 28: Et hus

Huset havde flere ejere i perioden: Jørgen Ibsen købte det i 1930 og solgte det i 1932 videre til Rasmus Johannes Jensen. Denne solgte det i 1942 til Rasmus Damgaard, der i 1955 solgte videre til Jens Jørgensen.

Staksrodevej fortsat

Staksrodevej 25: Brugsforening, forsamlingshus og apotekerudsalg

Omkring 1900 var her købmandsforretning; men 1902 blev ejen-

Staksrode Brugsforening med uddeler Rieper ca. 1950.

dommen købt til brugsforening og 1904 stod en ny bygning færdig. Allerede i 1907 er der også registreret apotekerudsalg på adressen. Brugsen var både brugsforening og forsamlingshus, idet der mod syd i bygningen var 2 "sale" – Lille og Store Sal på henholdsvis ca. 20 og ca. 70 m² – med tilhørende køkken og depotrum. Dette dækkede byens behov for lokaler til arrangementer, gymnastik og møder.

Brugsforeningens uddelere var i rækkefølge Schmidt, Olsen, Rieper (1935-1954) og Laursen (1954-1972?).

Staksrodevej 27: Smedie og telefoncentral

Smed Peter Thomas Jensen og hans hustru, Lovise, købte huset af lærer Mouritsen i 1904, og det er vistnok ham, der opretter smedeforretningen. På et tidspunkt efter P.T. Jensens død overtog sønnen, Carl Jensen, smedeforretningen og drev den til indtil 1956, hvor hans bror, "Lille Børge" Jensen overtog den. I 1944 er der også registreret telefoncentral på adressen. Centralbestyreren var på det tidspunkt Jakob Jensen.

Staksrodevej 31: Et hus

Huset blev opført 1895 og ejedes 1920-1945 af Sidsel Margrethe og Hans H. Skanderup. Ca. 1945 overtog Antoinette og Ole Nielsen Ravensborg huset for at bruge det som aftægtsbolig for nabogården.

Staksrodevej 33: Landbrug "Toftegård"

Ole Nielsen Ravensborg ejede og drev ejendommen fra 1901. Sønnen, Rasmus Ravensborg, overtog gården i 1940. Han var også sognefoged i en periode.

Staksrodevej 35: Husmandssted

Carl Emil Jakobsen købte ejendommen i 1911 og drev den indtil 1955, hvor den blev solgt til Jens Jørgensen. Carl Emil ernærede sig, udover ved driften af ejendommen, også af forefaldende arbejde f.eks. at køre affald for Brugsen og glarmesterarbejde for skolen.

Staksrodevej 14: Husmandssted

Ejendommen blev købt af Peder Pedersen i 1926. Han ejede og drev stedet til 1949, hvor han solgte til datter og svigersøn, Ebba og Erland Hansen.